

УДК 658:005.5

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.202.58-64>**Довбня С.Б.**

доктор економічних наук

ННІ «ДМетІ»

Український державний університет науки і технологій

Dovbnya Svitlana

Dr. of Economic Sc.

National Research Institute «DMetI»

Ukrainian State University of Science and Technology

<https://orcid.org/0000-0002-0669-1522>**Папуша І.В.**

ННІ «ДМетІ»

Український державний університет науки і технологій

Papusha Inna

National Research Institute «DMetI»

Ukrainian State University of Science and Technology

<https://orcid.org/0000-0001-7120-2361>

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ВПЛИВУ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА

В статті запропоновано методичний підхід до оцінки впливу факторів зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства, що базується на кількісному вимірі та використанні економіко-математичного моделювання. Розроблено систему факторів та обґрунтовано склад показників, що їх характеризують для загально-економічного (дальнього) та фінансового (ближнього) зовнішнього середовища. Для оцінки ступеня впливу окремих факторів на фінансовий стан запропоновано використовувати кореляційний аналіз. Визначено етапи оцінки впливу факторів зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства, а саме: формування списку факторів впливу та показників їх оцінки з урахуванням специфіки конкретного підприємства; визначення значущості факторних показників за коефіцієнтами кореляції з результативними; розрахунок інтегральних показників впливу зовнішньоекономічних та фінансових факторів; інтерпретація впливу зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства та рекомендації щодо вибору фінансової стратегії.

Ключові слова: зовнішнє середовище, фактори впливу макросередовища, стратегічна діагностика, фінансовий стан підприємства, кореляційно-регресійний аналіз.

METHODOLOGICAL APPROACH TO ASSESSING THE IMPACT OF THE EXTERNAL ENVIRONMENT ON THE FINANCIAL CONDITION OF AN ENTERPRISE

The article is devoted to the development of a methodological approach to assessing the impact of external environmental factors on the financial condition of an enterprise. The relevance of this study is due to the unstable political and economic environment, which has a negative impact on the financial condition of Ukrainian enterprises. The developed methodological approach allows us to correctly assess the favorability of the external environment for developing an enterprise's financial strategy. The study used methods of analysis and synthesis, economic and mathematical modeling, including correlation and regression analysis. As a result of the conducted scientific research, a methodological approach was obtained to assess the impact of external environmental factors on the financial condition of an enterprise for effective strategic diagnostics, development of a financial strategy and successful functioning of the enterprise. Macroenvironmental factors are divided into the immediate environment - financial factors and the distant environment - general economic factors, each of the directions is characterized by indicators that form a set of indicators of the impact of the external environment on the financial condition of the enterprise. The assessment of the impact of each factor on the effectiveness of the enterprise's activities was carried out using correlation and regression analysis, and the degree of such impact is reflected by the correlation coefficient. The integral assessment is based on calculating

the dynamics of the proposed set of indicators and the degree of dependence of the influence of macroenvironmental factors on the financial one based on calculating the correlation coefficient. As a result, the methodological approach allows you to characterize the influence of macroenvironmental factors on the financial condition and interpret the results obtained for the development and implementation of a financial strategy at the enterprise. The practical significance of this methodological approach lies in the possibility of its use by the enterprise for making effective management decisions based on the calculations of the quantitative influence of external environmental factors on the financial condition of the enterprise for the development and implementation of a sound financial strategy.

Keywords: external environment, macroenvironmental factors, strategic diagnostics, financial condition of the enterprise, correlation-regression analysis.

JEL classification: G3, G17.

Постановка проблеми. В сучасних умовах турбулентного зовнішнього середовища посилюється вплив зовнішніх факторів на підприємство. В вітчизняних реаліях такий вплив є переважно негативним через пандемію та повномасштабне вторгнення росії. Тому підприємства повинні все більше зосереджуватись на аналізі впливу факторів зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства та оцінці їх взаємозв'язку. Проте, сьогодні, при аналізі фінансового стану підприємства, науковці здебільшого приділяють увагу оцінці поточного стану, як правило, не враховуючи фактори впливу зовнішнього середовища, що, на наш погляд, в значній мірі, обумовлено недостатньою методичною опрацьованістю цього питання. У зв'язку з цим постає потреба в розробці методичного підходу до оцінки впливу факторів зовнішнього середовища на підприємство у контексті стратегічної фінансової діагностики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами оцінки зовнішнього середовища функціонування підприємства займалися такі вітчизняні науковці, як Васильців Т.Г., Іванов Ю.Б., Лойко В.І., Сіправська Н.В., Пілецька С.Т., Лесик А.В., Куліш Г.П., Чепка В.В., Гавриленко Ю.О., Грінченко Р.В., Грушина А.І [2-5, 11, 12]. У методичній науковій літературі розповсюдженими методами оцінки впливу зовнішнього середовища на підприємство є SWOT-аналіз, PEST-аналіз, SPACE-аналіз тощо. Вони характеризують вплив різних за характером факторів на підприємство загалом, у тому числі містять фінансову складову, проте оцінка такого впливу на фінансовий стан є фрагментарною. До того ж переважна більшість методів стратегічного аналізу базуються на експертних оцінках, що суттєво знижує об'єктивність отриманих результатів.

Щодо оцінки фінансового стану підприємства, то методи його аналізу постійно удосконалюються численними науковцями [1-4]. Фінансовий аналіз (фінансові показники) є обов'язковою складовою різних цільових методик оцінки: конкурентоспроможності підприємства, його економічної безпеки, інвестиційної привабливості, потенціалу і т. ін. але, як правило, розглядається з позиції поточної діагностики.

Поодинокі роботи торкаються стратегічних аспектів фінансової діагностики. Так автори Кобзев І.В., Мельников О.Ф. та Мельников О.О. досліджують актуальність моделей прогнозування фінансового стану,

проте не беруть до уваги зовнішню складову у стратегічному контексті [1], Пілецька С.Т. та Лесик А.В. оцінюють рівень впливу зовнішнього середовища на фінансову стійкість підприємства за допомогою інтегральної оцінки на базі PEST-аналізу з інтерпретацією за шкалою Харрінгтона [2]. Але вони розглядають тільки окремі аспекти стратегічної діагностики.

Таким чином, на основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що наявні методичні підходи до аналізу фінансового стану підприємства базуються здебільшого на поточній внутрішній діагностиці без врахування впливу факторів зовнішнього середовища. Отже, в науковій літературі відсутній методичний підхід до оцінки впливу зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства, що є дуже важливим для розробки його фінансової стратегії.

Мета статті полягає в розробці методичного підходу оцінки впливу факторів зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства, що буде науковим підґрунтям розробки фінансової стратегії, яка забезпечить успішне функціонування та розвиток підприємства.

Виклад основних результатів дослідження. Дослідження факторів впливу зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства є важливим аспектом стратегічної діагностики, спираючись на їх оцінку підприємство може ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення. Розробці методичного підходу оцінки впливу зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства передують дослідження сучасного стану економіки та фінансів держави, оскільки основними факторами впливу є національна економіка, банківська система, державне регулювання і т. д.

Вплив зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства можна оцінити за допомогою певного набору показників, що найбільш точно та повно відображають ступінь такого впливу й розділені за факторами впливу. Як правило, в стратегічному аналізі науковці виокремлюють ближнє та дальнє макросередовище підприємства. У контексті оцінки його впливу на фінансовий стан підприємства ми також виділяємо дві складові (дві групи факторів) зовнішнього середовища:

- фінансові фактори зовнішнього середовища;
- загальноекономічні фактори зовнішнього середовища.

Фінансові фактори зовнішнього середовища мають

безпосередній та безсумнівний вплив на фінансовий стан підприємства, тому ми їх розглядаємо як фактори ближнього зовнішнього середовища. Загальноекономічні фактори – опосередковано впливають на фінансовий стан підприємства, проте в певних конкретних умовах можуть мати значний або навіть більший вплив, ніж фінансові фактори. Спільний вплив визначених факторів є впливом макросередовища підприємства. Авторами запропоновано методичний підхід до кількісної оцінки та аналізу впливу макросередовища підприємства на його фінансовий стан, запропоновано спосіб ідентифікації сили та направленості такого впливу та розроблені рекомендації щодо формування на тлі виконаного аналізу фінансової стратегії підприємства.

На основі аналізу та систематизації факторів, що характеризують розвиток фінансово-кредитного ринку, нами обґрунтовані та прийняті для подальшого розгляду наступні фінансові фактори, що є найбільш важливими на теперішньому етапі розвитку фінансової системи:

- валютна політика (курс національної валюти);
- банківська політика (кредитна ставка);
- інфляція (індекс інфляції);
- монетарна політика (облікова ставка);
- фінансовий ринок (зміна обсягу активів фінансових компаній);
- банківський сектор (зміна обсягу прибутку банків).

Що до загально-економічних факторів (далше зовнішнє середовище), то в подальшому дослідженні ми будемо розглядати наступні:

- національне виробництво (темп ВВП);
- рівень матеріальної забезпеченості та платоспроможності населення;
- інвестиційна діяльність та рівень інновацій;
- ціни на ресурси (газ, електроенергія, водопостачання);
- зовнішня торгівля (співвідношення експорту та імпорту).

По визначених факторам впливу сформований набір показників, що кількісно відображають ступінь та вид впливу кожного фактору зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства, та дають змогу спрогнозувати фінансовий стан підприємства з урахуванням впливу макросередовища. Система факторів та показників впливу представлена в табл. 1.

Запропонований набір показників оцінки впливу факторів зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства є достатньо містким, проте залежно від специфіки підприємства, він може бути, як розширений, так і звужений. Оскільки кожен з індикаторів зовнішнього середовища має різний вплив на фінансовий стан підприємства, для виявлення наявності та тісноти взаємозв'язку між показниками-характеристиками

зовнішнього середовища та фінансовим станом підприємства, авторами запропоновано використовувати кореляційно-регресійний аналіз. За допомогою кореляційно-регресійного аналізу можливе виявлення тісноти взаємозв'язку та ступені впливу факторів зовнішнього середовища на результуючі показники діяльності підприємства (чистий прибуток, рентабельність, додана вартість і т. д.). Тобто, чим більший коефіцієнт кореляції, тим більше показник фактору зовнішнього середовища впливає на відповідний результуючий показник фінансового стану підприємства (чистий прибуток, додана вартість то що).

Згідно з розробленим методичним підходом аналізу впливу показників зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства виконується шляхом реалізації ряду логічно пов'язаних етапів.

I. Вибір результуючих (узагальнюючих) показників, що в узагальненому вигляді характеризують фінансовий стан підприємства, які будуть використовуватись для визначення вагомості впливу факторів зовнішнього середовища та їх ранжування. Наприклад, це можуть бути показники, що характеризують фінансову результативність підприємства: чистий прибуток, рентабельність, валовий операційний дохід, додана вартість то що. Період дослідження для всіх показників має бути однаковим, наприклад, 5 років.

II. Розрахунок факторних показників фінансового стану підприємства за зовнішньою складовою на базі запропонованого набору індикаторів (табл. 1).

III. Розрахунок впливу факторів зовнішнього середовища (етап II), на результуючі показники діяльності підприємства (етап I) за допомогою коефіцієнтів кореляції. Розрахунок коефіцієнтів кореляції здійснюється між факторними показниками (табл. 1) та показниками діяльності підприємства (чистий прибуток, додана вартість і т.д.). Високий коефіцієнт кореляції свідчить про тісний зв'язок: позитивний коефіцієнт кореляції – прямий вплив (збільшення факторного показника = збільшення результуючого показника діяльності підприємства), негативний коефіцієнт кореляції – обернений вплив (збільшення факторного показника = зменшення результуючого показника діяльності підприємства і навпаки).

IV. Ранжування коефіцієнтів кореляції за тісністю та ступенем впливу факторів зовнішнього середовища на результуючі показники, що відображають фінансовий стан підприємства (вища оцінка – більша значущість показника). На основі цього, підприємство обирає результуючий показник для розрахунку коефіцієнту кореляції, який є найбільш релевантним для показників діагностики фінансового стану за зовнішньою складовою. Наприклад, коефіцієнт кореляції відображає вплив кожного факторного показника (табл. 1) на додану вартість.

Таблиця 1

**Система факторів впливу та показників діагностики фінансового стану підприємства
за зовнішньою складовою**

Фактор впливу	Показник	Методика розрахунку
Фінансові фактори		
Валютна політика	1. Темп зміни курсу національної валюти	Курс поточного року / Курс попереднього року
Банківська політика	2. Темп зміни середньозваженої кредитної ставки	Середня ставка банківського кредитування поточного періоду / Середня кредитна ставка по банківській системі минулого періоду
Рівень та темп інфляції	3. Темп зміни індексу інфляції	Індекс інфляції поточного року / Індекс інфляції попереднього року
Стан фінансового сектору	4. Індекс фінансового стресу*	Індекс фінансового стресу поточного року / Індекс фінансового стресу минулого року
Монетарна політика	5. Темп зміни облікової ставки	Рівень облікової ставки поточного року / Рівень облікової ставки минулого року
Стан фінансового ринку	6. Темп зміни активів фінансових компаній	Обсяг активів фінансових компаній поточного року / Обсяг активів фінансових компаній минулого року
	7. Темп зміни обсягу факторингу	Обсяг операцій факторингу поточного року / Обсяг операцій факторингу минулого року
	8. Темп зміни обсягу лізингу	Обсяг фінансового лізингу поточного року / Обсяг фінансового лізингу минулого року
Рівень заборгованості суб'єктів господарювання	9. Співвідношення темпів кредиторської/дебіторської заборгованостей до ВВП	Темп росту кредиторської (дебіторської) заборгованості / Темп росту ВВП
Обсяг кредитного портфелю	10. Темп зміни кредитного портфелю	Кредитний портфель поточного року / Кредитний портфель минулого року
	11. Співвідношення обсягу кредитного портфелю до ВВП	Обсяг кредитного портфелю / ВВП
Стан банківського сектору	12. Темп зміни прибутку банків	Прибуток банків поточного року / Прибуток банків минулого року
Загальноекономічні фактори		
Рівень цін на ресурси	13. Середній темп росту цін на ресурси (газ, електроенергія, водопостачання)	Середній темп росту цін на газ, темп росту цін на електроенергію та темп росту цін на водопостачання
Стан розвитку інновацій	14. Частка фінансування новітніх технологій підприємством	Частка витрат на проведення науково-технічних досліджень і робіт / Загальні витрати підприємств на науково-технічні дослідження
Рівень збитковості галузі	15. Частка збиткових підприємств галузі	Кількість збиткових підприємств / Загальна кількість підприємств галузі
Стан виробництва країни	16. Темп зміни ВВП	ВВП поточного року / ВВП минулого року
Рівень матеріальної забезпеченості населення	17. Співвідношення темпів зростання реальної та номінальної заробітної плати	Темп зростання номінальної заробітної плати / Темп зростання реальної заробітної плати
Рівень платоспроможності населення	18. Співвідношення темпу номінальної заробітної плати та темпу інфляції	Темп зростання номінальної заробітної плати / Темп росту інфляції
Стан інвестиційної діяльності	19. Темп зміни капітальних інвестицій за джерелами фінансування за видами економічної діяльності	Сума капітальних інвестицій поточного року / Сума капітальних інвестицій минулого року
Економічні індекси	20. Індекс промислового виробництва	Індекс промислового виробництва поточного року / Індекс промислового виробництва минулого року
	21. Індекс цін виробників	Індекс цін виробників поточного року / Індекс цін виробників минулого року
	22. Індекс девальвації	Індекс девальвації поточного року / Індекс девальвації минулого року
Стан зовнішньої торгівлі	23. Співвідношення темпів експорту та імпорту	Темп зміни експортованих товарів / Темп зміни імпортованих товарів

*Індекс фінансового стресу (ІФС) – індикатор, що відображає рівень напруги у фінансовому секторі України. ІФС набуває значень від 0 до 1, де 0 – повна відсутність напруги та 1 – найвищий рівень стресу. ІФС демонструє виключно поточний стан справ, але не вказує на майбутні ризики. Індекс фінансового стресу розраховується на основі 20 індикаторів, згрупованих за п'ятьма субіндексами: субіндекс банківського сектору, поведінки домогосподарств, корпоративних цінних паперів, державних цінних паперів, валютного ринку. Кожному субіндексу присвоєно початкову вагу відповідно до обсягу та впливу на фінансовий сектор країни [6].

Джерело: розроблено авторами

V. Встановлення на базі виконаних розрахунків коефіцієнтів кореляції факторів зовнішнього середовища з найбільш релевантним результируючим показником вагомості впливу кожного з факторів зовнішнього середовища (розрахований коефіцієнт кореляції є визначенням вагомості кожного факторного показника) на фінансовий стан підприємства. Коефіцієнти вагомості будуть використані при розрахунку інтегральної

оцінки.

VI. Аналіз динаміки фінансових та загальноекономічних показників зовнішнього середовища (див. табл. 1). За кожним показником розраховується середня динаміка за період, наприклад 5 років, далі середня динаміка за напрямом фінансові показники та загальноекономічні показники. Для визначення середньої динаміки використовуємо середню геометричну:

$$X = \sqrt[n]{x_1 * x_2 * ... * x_n}, \quad (1)$$

де x_1, x_2, x_n – коефіцієнти динаміки,
 n – кількість коефіцієнтів динаміки.

VII. Визначення інтегральної оцінки за двома напрямками на основі розрахунку середньої динаміки фінансових та середньої динаміки загальноекономічних

показників з урахуванням вагомості (коефіцієнту кореляції).

$$Y1/Y2 = \sum_n^1 X * k, \quad (2)$$

де $Y1$ – інтегральна оцінка за фінансовими факторами;
 $Y2$ – інтегральна оцінка за загально-економічними факторами;
 X – середня динаміка показника;
 k – вагомість показника;
 n – кількість показників.

Для оцінки ступеню впливу макросередовища на основі інтегральної оцінки запропонована

інтерпретація фінансових та загальноекономічних показників (табл. 2).

Таблиця 2

Матриця ідентифікації впливу факторів зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства

Інтегральна оцінка фінансових факторів / Інтегральна оцінка загальноекономічних факторів	Вплив загальноекономічних факторів позитивний (>1,5)	Вплив загальноекономічних факторів нейтральний (1 - 1,5)	Вплив загальноекономічних факторів негативний (0,5 - 1)	Вплив загальноекономічних факторів критичний (<0,5)
Вплив фінансових факторів позитивний (>1,5)	5	5	4	3
Вплив фінансових факторів нейтральний (1 - 1,5)	5	4	3	2
Вплив фінансових факторів негативний (0,5 - 1)	4	3	2	1
Вплив фінансових факторів критичний (<0,5)	3	2	1	0

Джерело: розроблено авторами

Для представлених в чарунках табл. 2 оцінок благоприємності сукупного впливу фінансових та загальноекономічних факторів зовнішнього середовища інтерпретація (від «5» до «0» балів) виглядає наступним чином.

1) Макросередовище має оцінку 5 – вплив факторів зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства є позитивним, фінансова стратегія може бути орієнтована на розвиток з урахуванням позитивної динаміки індикаторів зовнішнього середовища підприємства. Можливо використання різних стратегій, в тому числі ризикованих, спрямованих на швидке зростання та розвиток.

2) Макросередовище має оцінку 4 – вплив на

фінансовий стан підприємства є стабільним для його розвитку та формування фінансової стратегії, але вимагає моніторингу зміни індикаторів зовнішнього середовища підприємства. Підприємство може не змінювати стратегію або актуалізувати її з урахуванням можливостей зовнішнього середовища.

3) Макросередовище має оцінку 3 – вплив на фінансовий стан підприємства є задовільним, проте потребує урахування та аналізу окремих негативних індикаторів зовнішнього середовища підприємства при розробці фінансової стратегії. Підприємству доцільно працювати над актуалізацією стратегії, при цьому можливі як захисні, так і наступальні її варіанти.

4) Макросередовище має оцінку 2 – негативний

вплив на фінансовий стан, при розробці фінансової стратегії необхідно ретельно досліджувати фактори зовнішнього середовища та обирати стратегії захисту та адаптації.

5) Макросередовище має оцінку 1 – критичний вплив на фінансовий стан, фактори зовнішнього середовища можуть завадити успішному впровадженню фінансової стратегії, необхідне нівелювання та зменшення впливу таких факторів, розробка антикризової стратегії

6) Макросередовище має оцінку 0 – надкритичний вплив на фінансовий стан, підприємство потребує або ліквідації або розробки фінансової стратегії з повною зміною вектору розвитку, та адаптацією до критичного впливу факторів зовнішнього середовища. Її впровадження носить складний характер.

Отже, запропонована методика оцінки впливу зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства дозволяє:

- визначити та розподілити за характером впливу фактори зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства;
- розрахувати показники впливу макросередовища та їх динаміку;
- за допомогою кореляційного аналізу визначити ступінь взаємозалежності факторів макросередовища та результатуючих показників діяльності підприємства;
- здійснити інтегральну оцінку впливу фінансових факторів та загальноекономічних факторів на фінансовий стан підприємства, їх інтерпретацію та рекомендації щодо розробки та впровадження фінансової стратегії.

Висновки. Обґрунтування необхідності оцінки впливу факторів зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства зумовлене нестабільною політичною та соціальною ситуацією в Україні, що безпосередньо відображається як на економіці країни, так і на кожному окремому підприємстві. При здійсненні дослідження було використано методи аналізу та синтезу, економіко-математичне моделювання, у тому

числі, кореляційно-регресійний аналіз. У результаті проведеного наукового дослідження запропоновано механізм оцінки впливу факторів зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства для розробки фінансової стратегії підприємства та його успішного функціонування, в рамках якого:

- визначено доцільність та актуальність оцінки впливу факторів зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства;
- обґрунтовано необхідність поділу факторів макросередовища на фінансові та загальноекономічні;
- за кожним напрямом впливу визначено перелік факторів та розроблено систему показників, що відображають сутність кожного фактору;
- запропоновано підхід на базі кореляційно-регресійного аналізу, що визначає ступінь впливу макроекономічних факторів на фінансовий стан підприємства;
- наведено методику розрахунку динаміки запропонованих макроекономічних показників за формулою середньої геометричної;
- запропоновано методику визначення інтегральної оцінки за допомогою середньозваженої на основі розрахунку індикаторів впливу фінансових та загальноекономічних факторів та їх вагомості у вигляді коефіцієнту кореляції;
- отримані результати інтерпретовано та наведено в матриці впливу факторів зовнішнього середовища на фінансовий стан підприємства, також визначено рекомендації щодо розробки фінансової стратегії підприємства, зважаючи на вплив макросередовища.

Розроблений методичний підхід дозволяє коректно оцінити сприятливість зовнішнього середовища для розробки фінансової стратегії підприємства.

Практична значущість даного методичного підходу полягає у можливості його використання підприємством для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на базі проведених розрахунків кількісного впливу факторів зовнішнього середовища при стратегічній діагностиці фінансового стану підприємства.

Список використаних джерел:

1. Мельников О.Ф., Кобзев І.В., Мельников О.О. (2023). Аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства придатних до прогнозування на формальному рівні в умовах нестабільного розвитку економіки. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*, Vol. 2. № 5. Рр. 80-94. URL: <https://openarchive.nure.ua/handle/document/24872>.
2. Пілецька С.Т., Лесик А.В. (2016). Оцінка впливу зовнішнього середовища на фінансову стійкість підприємства. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності, № 14.
3. Куліш Г.П., Чепка В.В., Гавриленко, Ю.О. (2022). Фінансовий стан підприємства: фактори, що впливають на нього. *Економічні горизонти*, № 1(19). С. 4–11. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.1\(19\).2022.259393](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(19).2022.259393).
4. Семененко Т.М., Поплюйко А.М. (2023). Діагностика фінансового стану як основний етап стратегічного аналізу бізнесу. *Економіка та суспільство*, № 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-69>.
5. Гриневич І.В. (2018). Теоретичні основи аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*, № 1/2. С. 4-7.
6. Мінфін України. URL: <https://minfin.com.ua>.
7. Україна у цифрах 2022. Статистичний збірник, відп. за вип. О.А. Вишневська. Державна служба статистики України, 2023. Київ. URL: <https://surf.li/gsothk>.
8. Статистичний щорічник України за 2022. ред. І.Є. Вернер. Державна служба статистики України, Київ 2023. URL: <https://surf.li/vokhrq>.

9. Грушина А.І. (2017). Вплив факторів зовнішнього середовища на діяльність підприємств галузі культури. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, № 24(1). С. 101-106.
10. Грінченко Р.В. (2017). Аналіз компонент середовища функціонування підприємства. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, Вип. 27(2). С. 9-12.
11. Радченко О.П., Казак Д.С. (2018). Використання кореляційно-регресивного аналізу в управлінні ЗЕД підприємства. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка», № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6785>.

References:

1. Melnykov, O.F., Kobzev, I.V., & Melnykov, O.O. (2023). Analiz metodiv otsinky finansovoho stanu pidpriemstva prydatnykh do prohnozuvannya na formalnomu rivni v umovakh nestabilnoho rozvytku ekonomiky [Analysis of methods for assessing the financial condition of an enterprise suitable for forecasting at a formal level in conditions of unstable economic development]. International Science Journal of Management, Economics & Finance. Vol. 2. No. 5. Pp. 80-94. Retrieved from: <https://openarchive.nure.ua/handle/document/24872>.
2. Piletska, S.T., & Lesyk, A.V. (2016). Otsinka vplyvu zovnishnoho seredovyshcha na finansovu stiiikist pidpriemstva [Assessment of the impact of the external environment on the financial stability of an enterprise]. Theoretical and practical aspects of economics and intellectual property. No. 14.
3. Kulish, H.P., Chepka, V.V., & Havrylenko, Yu.O. (2022) Finansovy stan pidpriemstva: faktory, shcho vplyvaiut na noho [Financial condition of the enterprise: factors influencing it.]. Economic Horizons. No. 1(19). Pp. 4–11. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.1\(19\).2022.259393](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(19).2022.259393).
4. Semenenko, T.M., & Popliuiko, A.M. (2023) Diahnostyka finansovoho stanu yak osnovnyi etap stratehichnoho analizu biznesu [Diagnostics of financial condition as a basic stage of strategic business analysis]. Economy and Society. No. 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-69>.
5. Hrynievych, I.V. (2018) Teoretychni osnovy analizu zovnishnoho ta vnutrishnoho seredovyshcha pidpriemstva [Theoretical foundations of the analysis of the external and internal environment of an enterprise]. Economics. Finance. Law. No. 1/2. Pp. 4-7.
6. Minfin Ukrainy. Retrieved from: <https://minfin.com.ua>.
7. Ukraina u tsyfrakh 2022. Statystychnyi zbirnyk [Ukrayina u tsyfrakh statystychnyy zbirnyk 2022 [Ukraine in Figures 2022. Statistical Collection]. (2023). Correspondence to iss. O.A. Vyshnevskya. State Statistics Service of Ukraine, Kyiv. URL: <https://surl.li/gsothk>.
8. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2022 [Statistical Yearbook of Ukraine for 2022]. (2023). ed. I.E. Werner. State Statistics Service of Ukraine, Kyiv, URL: <https://surl.li/vokhrq>.
9. Hrushyna, A.I. (2017) Vplyv faktoriv zovnishn'oho seredovyshcha na diyal'nist' pidpriyemstv haluzi kul'tury [The influence of environmental factors on the activities of cultural enterprises]. Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. No. 24(1). Pp. 101-106.
10. Hrinchenko, R.V. (2017) Analiz komponent seredovyshcha funktsionuvannya pidpriyemstva [Analysis of the components of the enterprise functioning environment]. Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Vol. 27(2). Pp. 9-12.
11. Radchenko, O.P., & Kazak D.S. (2018) Vykorystannia koreliatsiino-rehresyvnoho analizu v upravlinni ZED pidpriemstva [The use of correlation-regression analysis in the management of foreign economic activity of an enterprise]. Electronic scientific professional publication «Effective Economy», No.12. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6785>.